

Strah — huda vest.

rn mrak je legel na naravo, in v zvoniku slemenske cerkve je odzvonilo „zdrava Marija.“

Čujte, po stezi, ki drži mimo pokopališča, tečeta na vso moč dva dečka. Precěj korakov sta že oddaljena od cerkve. Odkod in kam hitita? Čegava sta? V roci nosita vsak svojo zavezano ruto, polno hrušek. Mar sta bila pri sorodnikih in se zakasnila? Žal, ne. Od drugod prihajata Matvezev Jožek in Hrastov Jurček. Izvedela sta bila namreč, da ima blizu vasi Završnikova vdova na malem griči izvrstne hruške. Pred mesecem dnij ji je umrl mož, in sedaj, mislita si, ne bode nihče tako pazil, ter si jih natrgata brez težave in nevarnosti, kolikor si poželita. Včeraj sta se zmenila, da ubežita starišem in gresta po tuji sad — in danes sta tudi zvršila svoj nepošteni sklep. Ko se snideta na razpotji, obojavljata se nekoliko, zlasti desetletni Jurček; a Jožek, ki je bil dve leti starejši, ga kara:

„Glej ga no, kaj si še vedno tako otročji!“

Jurček bolj posluša zlobnega Jožka, nego svojo vest, in brzo korakata, kamor sta se namenila. Nobene duše ni bilo blizu, ko je plezal Jožek na hruško. Veselja se mu je smejalo hudobno srcé, ko je trgal rumene debele hruške. Skoro jih je nabral za dva polna robea. Vesela se vračata domov, dasi ju je prehitela noč. Dospeta zopet do pokopališča. Tu se jima ustavijo noge, in poloti se ju grozen strah.

„Glej, Jožek, glej, kaj pa je tam ob zidu,“ opozarja Jurče svojega tovariša, „nekdo drži v roki kol in nama preti. Oh, Jože, beživa, beživa!“

Jožek ga pa svari:

„Pojdi no, strahopetec; vsak grm te straši. To boš mož!“

Toda te besede mu niso šle od srca, kajti sam se je tresel strahu in bojazni.

O Bog, kaj vidita na pokopališči! Vse polno ljudij se vrti in premika, in med njimi ranjki Završnik. Kako jima grozi; bliža se; zdaj, zdaj bo pri njiju. To je strašno! Pretrese jima mozek in kosti. Očij si ne upata obrniti od mrtvecev; pomikata se prav počasi in sicer hrbtnski. Hruške jima padajo iz rut, naposled izgubita i ruti. Da bi vi videli takrat Jožka in Jurčeta! Bleda sta bila kakor zid, lasje so se ježili, telo se jima je treslo kakor šiba na vodi, spregovorila nista ni besedice, neprenehoma sta zrla na pokopališče — dokler jima ne izgine izpred očij. Onemogla, prestrašena malo da se ne zgrudita. Na razpotju se ločita drug od drugega z besedama:

„Jožek!“

„Jurče!“

Za hruške se niti ne zmenita. Dospeta vsak na svoj dom. Hrastovi so ravno večerjali, ko pride Jurče v hišo bleđ, tih.

„Kaj pa ti je, Jurče, da si tako bleđ, kje si bil?“ vpraša ga skrbljiva mati.

„Pri Matevževem Jožetu sem bil. Oče so mu kupili nekaj lepih knjižic, pa sva brala. Slišal nisem zvoniti „zdrava Marija,“ pa sem se zakasnil; in mimo cerkve sem moral iti, pa, pa . . .“

„Čakaj, kdo ti je dovolil tje hoditi! Idi spat. Jutri se pomeniva dalje,“ veli mu mati. Jurče uboga. Ali že se kesa, da ni govoril resnice, žal mu je; izvedelo se bo vse. Nemiren zaspi. Matevžev Jože pa je prišel domov, ko nikogar ni bilo v hiši. Smuknil je v stransko izbico in legel spat. Vsi domači se začudijo, ko ga dobe spečega, malo preje ga pa ni bilo nikjer doma. Pustili so ga vendar mirno spat.

Drugo jutro gre Hrastova dekla pesnico obirat na vrt poleg pokopališča in najde na stezi Jurčetov robec in polno raztresenih hrušek. Takoj ve vse in pove svoji gospodinjji. Jurčetova mati ne more verjeti, da bi bil njen sinek storil kaj takega, in reče dekli nato srdito:

„Veš Neža — tako ji je bilo ime —, ti ne smeš nikogar tako hitro obdolžiti. Kaj misliš, da ne more imeti kdo drugi jednakega robca, kakor Jurče. Le pojdi hitro na svoje delo, bodem se že prepričala, če je kaj resnice na tem.“ Jurče je vse slišal v sobo iz lope, kjer sta se domenjali mati in dekla. Ko odide Neža, priteče k materi, poklekne pred njo in jo milo prosi, naj mu prizanese, saj ne bo nikdar več učinil take hudobije. Mati se začudi:

„A, torej si bil vendar ti tisti tič, ki je jemal pri Završnikovih hruške in jih stresel po poti. Pa še jeden je bil s tabo. Poglej tu dve ruti. Nemara Matevžev Jožek, kaj?“

„Bil je, mama,“ odgovori Jurče. „Ali nikdar več, mama, nikdar! Včeraj me je prvič in zadnjič zvodil Jožek. Mati, odpustite mi, saj sem sinoči pri pokopališči mnogo trpel . . .“

Mati mu pravi pretilno:

„Jurče, ti nisi vreden odpuščenja, ampak dvojne kazni. Veš li, kaj si govoril sinoči? Lagal si, dà, lagal. In pa kradel si; kaj moram pač doživeti: moj sinek se pridruži tatovom! Oh, Jurče, Jurče!“

„O, mama, saj nisem skoro celo noč spal. Tako mi je bilo žal.“

Mati vidi, da se hoče Jurče poboljšati, da se bridko kesa. Zato mu deje:

„Poslušaj me. Bog te je kaznoval in nihče drugi. On vidi vse in ve vse in hudo kaznuje vsako pregreho. Tebi se je zdel sinoči vsak križ, vsak grm nekaj živega. Niso te preganjali mrtveci ne, ampak tvoja huda vest. Poboljšaj se, in vse bo dobro. Danes ti še odpustim. Toda, dragi Jurče, s tem še ni vse poravnano. S tatvino in lažjo si se hudo zameril ljubemu Bogu v nebesih. V soboto pojdeš k spovedi, tudi jaz sem se namenila. Kar vse odkritosrčno povej spovedniku. Žal ti je, to vidim; trden bodi tudi tvoj sklep, da se nikdar več ne zgodi kaj takega. Storjeno škodo bom jaz povrnila. Zdaj pa pojdi zajutrkovat.“

Sram je bilo Jurčeta tako, da si ni upal pogledati materi v oči in večkrat si je moral solze obrisati.

Od tistega dneva je bil naš Jurče priden, da nobeden ne tako, in danes je srečen, zelo srečen. Jože pa ni hotel poslušati roditeljev, zato je danes siromak in revež.

Rastislav Posavec.